

חולין דף פ'

הגמרא הביאה, שחכמים ורבי אליעזר נחלקו כיצד פסוקים בכוי, ולשיטתם כוי הוא הנולד מכלאי חיה ובהמה. אמר רב יהודה, כוי היא בריה בפני עצמה, ולא בא מכלאי בהמה וחיה⁵¹⁷. ולא הכריעו בה חכמים, אם מין בהמה היא אם מין חיה היא. רב נחמן אמר, כוי זה 'איל הבר' איל זכר הגדל ביערים. ומביאה הגמרא שכן מצינו שנחלקו בברייתא, ששנינו, כוי זה איל הבר, ויש אומרים זה הבא מן התייש ומן הצבייה. רבי יוסי אומר, כוי בריה בפני עצמה היא, ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה אם מין בהמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, מין בהמה היא, ושל בית דושאי⁵¹⁸ היו מגדלין מהן עדרים עדרים'.

עיי' הלבנון נחשב כחיה או כבהמה
אמר רבי זירא אמר רב ספרא אמר רב
המנונא, 'עזי דבאלא' עזי הלבנון, כשרות
לגבי מזבח שאינם נחשבות 'חיות', אלא בהמות. והוא סבר כמו שאמר
רבי יצחק, עשר בהמות מנה הכתוב להיתר אכילה: שור, שה כשבים,
ושה עזים, איל וצבי ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר. ואין לנו עוד בהמה
וחיה כשרה בעולם. וממה שעיי' הלבנון לא הוזכרו בכלל החיות, משמע
שהם ממין בהמה. הקשה רב אחא בר יעקב, ואולי "איל וצבי" פרט,
"וכל בהמה" כלל, פרט וכלל נעשה כלל מוסף על הפרט, ויש יותר
ממה שנמנו? דוחה הגמרא, שאם למדים כן, מדוע התורה מנתה בפירוש
את כל אלו? הקשה רב אחא בנו של רב איקא, ואולי נחשב מאותו המין
'אקו'? אמר לו רב אחא בנו של רבא לרב אשי, ויש אומרים שאמר כן
רב אחא בנו של רב אויא לרב אשי, ואולי הוא מאותו המין של 'תאו' או
'זמר'? אמר רב חנן לרב אשי, אמימר התיר את חלבם לאכילה, שסבר
שהוא כחיה.

הגמרא מביאה את הנידון לגבי עיי' הלבנון
אם הם ממין חיה או בהמה לעניין אחר.
שאל אבא בנו של רב מנימין בר חייא את רב הונא בר חייא, האם עזי

עיי' הלבנון לעניין הקרבה על
המזבח

517 שסבר 'אין חיה מתעברת מבהמה ולא בהמה מחיה' (עי' בב"ק עח.). רש"י.

518 משפחה נקראת על שם אביה. רש"י.

דבאלא מותרים להקרבה על גבי המזבח? אמר לו, עד כאן לא חלקו רבי יוסי ורבנן אלא בשור הבר, ששנינו במשנה בכלאיים, שור הבר מין בהמה הוא. רבי יוסי אומר מין חיה. חכמים סוברים שכיון והתרגום של 'תורבלא' משמע שיש לו שם של 'תור' כלומר שור הוא מין בהמה. ורבי יוסי סבר, מכך שהזכירה אותו התורה עם חיות הוא מין חיה. הקשה רב אחא בנו של רב איקא, ואולי נחשב מאותו המין 'אקו'? אמר לו רב אחא בנו של רבא לרב אשי, ויש אומרים שאמר כן רב אחא בנו של רב אשי לרב אשי, ואולי הוא מאותו המין של 'תאו' או 'זמר'? אמר רב חנן לרב אשי, אמימר התיר את חלבם לאכילה, שסבר שהוא כחיה.

משנתנו אינה כר"ש הסובר ששחיטה למדנו במשנה, שיש חילוקי דינים היכן שאינה ראויה אין לה שם שחיטה שחט את 'אותו ואת בנו' ואם היו חולין או מוקדשים. אמר רבי אושעיא, מוכח שמשנתנו אינה כרבי שמעון הסובר במשנה לקמן 'שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה'. ומביאה הגמרא את כל הדינים במשנתנו שמוכח שזה לא כרבי שמעון: 1. ששנינו 'אם שניהם קדשים ששחטם בחוץ, הראשון חייב כרת ושניהם פסולים, ושניהם סופגים את הארבעים'⁵¹⁹, וכיון שלרבי שמעון הראשון נשחט שלא כראוי, יוצא שאין לזה שם שחיטה⁵²⁰. וממילא יהיה חייב כרת גם על השני, שכן כעת הוא כשר להשחט בפנים! 2. ששנינו 'חולין בפנים שניהם פסולין, והשני סופג את הארבעים'. ומכיון שהראשון נשחט לא כראוי אין לו שם שחיטה, מדוע חייב מלקות על השני? 3. ששנינו 'קדשים בפנים, הראשון כשר ופטור, והשני סופג את הארבעים ופסול'. וכיון ששחיטת הראשון עדיין אינה ראויה שהרי לא זרקו את הדם, הקרבת השני פסולה ומדוע חייב עליה מלקות? אלא שמע מינה שמשנתנו אינה כרבי שמעון.

שואלת הגמרא והרי זה פשוט? מבארת הגמרא, שהיינו אומרים ששחיטת קדשים נחשבת לשחיטה ראויה, שהרי אם נחר וזרק דם, לא הותר הבשר, וכששחט הותר בשר? קא משמע לן.

519 עמוד ב'.

520 ואף שלענין שחטי חוץ נחשב שחיטה המחייבת כרת, זה מצד גזירת הכתוב, אבל לכל דבר אינה שחיטה רש"י.

המשנה מונה רק לאוים של 'אותו ואת בנו'

שואלת הגמרא, ומדוע אינו לוקה גם משום הלאו של 'מחוסר זמן לגבוה'⁵²¹, ששנינו

בברייתא, מניין לכל הפסולין שבשור ושבשה שהוא בלא ירצה? שנאמר: "ושור ושה שרוע וקלוט וכו' ולנדר לא ירצה" לימד על הפסולין שבשור ושבשה שהוא ב'לא ירצה'? עונה הגמרא, אכן יתכון וחייב בעוד לאוים אבל לא מנה אלא את או שקשורים ללאו של 'אותו ואת בנו'. שואלת הגמרא, והרי מנה את הלאו של 'קדשים בחוץ'. ששנינו, 'קדשים בחוץ': הראשון חייב כרת ושניהם סופגין את הארבעים', מובן שהראשון לוקה משום הלאו של 'אותו ואת בנו', אבל השני לוקה משום לאו של 'שחוטי חוץ'? עונה הגמרא, כשאין לאו של 'אותו ואת בנו' מביא גם חיובים משום לאוים אחרים.

לאו של מחוסר זמן לגבוה נחשב כנתקו לעשה ואין לוקים עליו

רבי זירא אמר, הטעם שאינו לוקה גם משום הלאו של 'מחוסר זמן לגבוה', כיון שהכתוב

נתקו לעשה. שנאמר: "ומיום השמיני והלאה ירצה" משמע שרק מהיום השמיני מותר אבל לא לפני כן, ממילא הלאו הבא מכלל עשה נחשב כעשה. שואלת הגמרא, והרי צריכים את זה למה שדרש רבי אפטוריקי על סתירת הפסוקים: "והיה שבעת ימים תחת אמו" משמע שהלילה ראוי, ונאמר "מיום השמיני והלאה ירצה" משמע רק יום אבל לא לילה! הא כיצד? ליל שמיני, מותר לקדשו משחשכה, ואינו עובר משום בל תקדיש פסולים, יום להרצאה. ומניין אם כן שהכתוב נתקו לעשה? עונה הגמרא שיש כתוב נוסף: "כן תעשה לשורך לצאנך, שבעת ימים יהיה עם אמו ביום השמיני תתנו ליי".

521 אע"ג שלא הקריבו חייב על שחיטה מיד. כדאי' בתמורה (ו): עובר משום חמשה שמות: משום בל תקדישו, ומשום בל תשחטו, ומשום בל תזרקו, ומשום 'בל תקטירו כולו' ומשום 'בל תקטירו מקצתו'. רש"י.

